

TALOUSNEUVOSTO

24.4.2013

Kokousmuistio 4/2013

Aika 24.4.2013 klo 8.00–9.30

Paikka Valtioneuvoston juhlahuoneisto

Läsnä Katainen Jyrki, puheenjohtaja
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Liikanen Erkki
Lyly Lauri
Mäenpää Mikko
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Niinistö Ville
Penttilä Risto E.J.
Räsänen Päivi
Urpilainen Jutta
Virkkunen Henna
Heinonen Olli-Pekka (at)
Hetemäki Martti (at)
Karhinen Reijo (at)
Linna Sirkku (at)
Turunen Joonas (at)
Åkerholm Johnny (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi päivän aiheena olevan ”rahoitusmarkkinoiden tilanne”, josta alustaa pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankista. Valmistellun kommenttipuheenvuoron käyttää pääjohtaja Reijo Karhinen, OP-Pohjolasta. Liikasen esitykseen liittyvää taustamateriaalia oli toimitettu jäsenille etukäteen kokouskutsun mukana.

Ennen varsinaista kokousaihetta pääministeri otti kantaa ajankohtaiseen keskusteluun julkisen talouden tasapainottamista korostavan talouspolitiikan eduista ja haitoista. Tasapainottamisen voimakkuutta ja haittoja on viimeaikaisessa keskustelussa liioiteltu. Vajeiden umpeen kurominen tulee Euroopassa jatkumaan, joskin hieman aiempaa lievempänä ja hitaammin kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Koska talouden elpyminen vie parhaassakin tapauksessa aikansa, yhteiskunnallinen vakaus saattaa joissakin maissa joutua koetukselle.

Valtiovarainministeri kommentoi lyhyesti edellisen viikon lopulla Washingtonissa pidettyjen Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston kevätkokousten keskeisiä viestejä. Globaali talouskehitys on kasvun osalta jakaantunut kolmeen eri vauhtia etenevään ryhmään, joiden väliset erot poikkeuksellisen suuria. Valitettavasti euroalue kuuluu heikoimman kasvuun ryhmään. Kasvun käyntiin saaminen, työttömyyden torjunta ja rahoitusmarkkinoiden toiminnan takaaminen korostuvat Euroopassa.

2 Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

Erkki Liikanen tarkasteli esityksessään rahoitusmarkkinoiden ja pankkien tilannetta sekä makrovakaupolitiikkaan ja pankkien sääntelyn kehittämiseen liittyviä kysymyksiä (liite 1). EKP:n ohjauskorot ovat hyvin matalalla ja rahapolitiikan epätavanomaiset toimet ovat kasvattaneet keskuspankkirahan määrän poikkeuksellisen suureksi. Tilanne rahoitusmarkkinoilla on kehittynyt positiiviseen suuntaan sekä pörssikurssien nousun että euroalueen valtioiden korkoerojen supistumisen osalta. Myös pankkien keskinäisen luotonuksen riskilisät ovat pienentyneet. Yritysten maksamat lainakorot ovat kuitenkin eriytyneet maittain.

Matala korkotaso ja heikko talouskasvu ovat heikentäneet pankkien kannattavuutta euroalueella. Samaan aikaan pankkien vakavaraisuus on kuitenkin kohentunut. Suomessa pankkisektori on säilynyt kannattavana ja vakavaraisena. Järjestelmätason riskien tunnistaminen ja lieventäminen edellyttävät makrovakaupolitiikan kehittämistä sekä EU-tasolla että kansallisesti. Suomessa järjestelmätason riskejä ovat asuntoluotto- ja asuntomarkkinoiden haavoittuvuus sekä pankkijärjestelmän keskittyneisyys. Suomessa makrovakaupolitiikan elementtejä olisivat ministeri Antti Tanskanen johtaman työryhmän esityksen mukaan muun muassa rahoituslaitosten vastasykliset pääomapuskurit sekä asuntoluottojen luottokatto. Systemisesti merkittävien pankkien lisävaatimusten osalta voi olla tarpeellista seurata huolellisesti muiden pohjoismaiden linjauksia.

Euroopan komissio tekee syksyllä 2013 ehdotuksen pankkien rakennesääntelyn toteuttamiseksi. Myös pankkiunionin valmistelu etenee. EKP:n yhteyteen perustetaan yhteinen valvontamekanismi siten, ettei rahapolitiikan itsenäisyys vaarannu. Valtaosa käytännön työstä jää kuitenkin kansallisille valvojille yhtenäisten käytäntöjen puitteissa. Kriisinratkaisun malleja etsitään tulevan kesän aikana ja komissio laatii asiasta esityksen kuluvaan vuodenaikaan. Keskeistä on selkeyttää eri osapuolten rooleja ja riskejä kriisitilanteessa.

Reijo Karhinen totesi pankkien vakavaraisuuden parantumisen liittyvän suurelta osin luotonannon supistumiseen (liite 2). Varsinaisen lisäpääomituksen merkitys on jäänyt vähäisemmäksi. Suomessa pankkien luotonanto on kuitenkin kehittynyt selvästi paremmin kuin euroalueella keskimäärin. Pankkien korkomarginaalit ovat kuitenkin supistuneet tuntuvasti ja ansaintalogiikka on murroksessa. Paineet kulusopeutukseen ovat suuret.

Kansallisen viranomaisharkinnan vahvistaminen pankkien sääntelyssä aiheuttaa epävarmuutta, johon pankkien on varauduttava sekä määrällisesti että hinnallisesti. Kansallisia "virityksiä" tulisikin välttää ja keskittyä keskeisimpien EU-tasojen sääntelykokonaisuuksien toimeenpanoon. Yhteisten kriisinhallintamekanismien ja sijoittajavastuun toteuttaminen korostuvat rahoitusmarkkinoiden ja pankkisektorin vakauden edistämiseksi. Yhteisen pankkivalvonnan osalta tärkeää on kilpailuneutraliteetin huomioon ottaminen. Lainakatolle ei ole Suomessa samanlaista tarvetta kuin muissa Pohjoismaissa. Pankkien lisääntynyt sääntely näkyy viimekädessä hitaampana talouskasvuna.

3 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa tunnistettiin pankkien sääntelyn ja pankkiunionin tarpeellisuus rahoitusmarkkinoiden vakauden lisäämiseksi ja tulevien kriisien ehkäisemiseksi. Samalla tuotiin kuitenkin esiin huoli toimien mahdollisista negatiivisista vaikutuksista talouden aktiviteettiin herkässä tilanteessa ja pohdittiin toimien ajoituksen

oikea-aikaisuutta. Pankkisektori on tervehtymässä, mutta sen "lääkityksen" negatiiviset vaikutukset muuhun talouteen alkavat vasta näkyä.

Asuntovelkojen nopea kasvu nähtiin potentiaalisesti riskitekijäksi. Lainakaton osalta pohdittiin, mikä voisi olla vaihtoehtoinen ja mahdollisesti parempi keino hillitä velkaantumista ja asuntomarkkinoiden mahdollista ylikuumenemista. Kysyttiin myös, miten tulisi arvottaa keskenään regulaation aiheuttamaa talouskasvun hidastumista ja niitä hyötyjä, jotka seuraavat talouden suhdannevaihteluiden pienentymisestä. Rahoitusmarkkinakysymysten todettiin olevan globaalisti hyvin ajankohtainen aihe, josta on tärkeää käydä keskustelua ja muodostaa kantoja, joita Suomi voi edistää myös kansainvälisissä yhteyksissä.

4 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston toukokuun kokous pidetään poikkeuksellisesti torstaina 30.5.2013 klo 8.00. Aiheena on "Euroopan ja Suomen talousnäkökymät", josta alustaa Euroopan komission varapuheenjohtaja Olli Rehn. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri